

СУЧАСНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Проаналізовано ситуацію, яка склалася в Україні після підписання Угоди з ЄС, визначені вимоги Євросоюзу, які є обов'язковими для виконання країнами, що прагнуть увійти в ЄС. Йдеться про підвищення тарифів, скорочення соціальних виплат, що визначені в 10 основних пунктах соціально-економічних змін, що відбуваються в суспільстві. Визначається, що вибір зроблений свідомо: підписаний проект договору означає, що планування економічного розвитку буде проходити за вже встановленими документами, правилами, в яких Україна або будь-яка інша країна не має право будь-що змінювати. Визначається, що для відродження національної економіки необхідна систематична організація підприємницької діяльності з урахуванням духовного відродження українського суспільства.

Ключові слова: соціально-економічні перспективи, підприємництво, бізнес, Угода з ЄС, підвищення пенсійного віку, ліквідація спеціальних соціальних виплат, підвищення ціни на газ та електроенергію, вимоги МВФ, скорочення практики спрощеного оподаткування, скорочення складу міністерств.

О.М. ТКАЧУК

Vinnitsa Trade and Economic Institute Kyiv National Trade and Economic University

CURRENT SOCIO – ECONOMIC ASPECTS OF UKRAINIAN SOCIETY

Abstract - A situation that was folded to Ukraine after signing of Agreement with EU is analysed and the requirements of European Union, that are obligatory for implementation countries that aim to enter EC, are certain. It is talked about the increase of tariffs, reduction of social payments, that is certain in 10 basic points of socio-economic changes that take place in society. It is determined that a choice was done consciously. The signed project of agreement means that planning of economic development will pass on the already set documents, rules in which Ukraine as any other country has no authority to change anything. It is determined that for the revival of national economy it is necessary to organize entrepreneurial activity, taking into account spiritual bases of Ukrainian society.

Keywords: socio-economic aspects, enterprise, business, Agreement with EU, increase of retirement age, liquidation of the special social payments, increase of price on gas and electric power, requirements of IMF, reduction of practice of the simplified taxation, reduction of composition of ministries.

Стаття присвячена соціально-економічним перспективам українського суспільства. Розглянуті основні механізми розвитку суспільства, які будуються на класичних світових засадах ведення підприємницької діяльності. Визначено сучасні соціально-економічні проблеми та перспективи, які вирішуються в Україні, пов'язані з прийняттям стандартів Євросоюзу, що вимагають нових підходів до економіки всіх видів ресурсів та сумлінної праці під час ведення підприємницької діяльності. Визначено також як бажано розпоряджуватись наслідками отриманих в бізнесі результатів, ставитись до успіхів інших учасників підприємницької діяльності, в якому ритмі працювати, відпочивати, як відноситись до начальства, партнерів, споживачів, не допускаючи обману як у зовнішньому, так і внутрішньому бізнес-середовищі.

Постановка проблеми. Сучасні соціально-економічні перспективи українського суспільства базуються на сумлінній праці, яка здійснюється в межах підприємницької діяльності. З одного боку, це праця кожного окремого суб'єкта підприємництва, з другого – праця всіх учасників підприємницької діяльності в своїй сукупності, спільно з іншими суб'єктами бізнесу. Яким чином будувати підприємницьку діяльність (бізнес), на яких засадах створювати, організовувати та проводити бізнес-процеси? Формування економічного та духовного потенціалу сучасного суспільства може бути побудоване на традиційних для України цінностях, переважно православних, як на національному, так і на міжнародному рівнях з урахуванням різних типів культур та способу життя людей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Підприємництво, бізнес в Україні мають свою певну історію виникнення, розвитку, кооперації та інтеграції. Підприємницька діяльність – це вид людської діяльності, що пов'язаний з виробництвом, обміном, продажем товарів, продукції, послуг з метою досягнення соціально-економічних результатів та отримання прибутку. Якщо проаналізувати еволюцію терміну «підприємницька діяльність», то з початку її мета визначалась – як отримання прибутку (1991 р.), що регламентував закон України «Про підприємництво» [1]. Пізніше (2004 р.) цей закон був скасований і з'явився Господарський кодекс України [2]. Побудова міцного потенціалу суспільства базується на вивченні основного закону нашого життя - від народження до смерті - Закону Божого. Духовне виховання людей, особливо молоді, сьогодні набуває великого значення: багато людей звертаються до Церкви для того, щоб спробувати знайти ті відповіді на питання, які ще не знайдені.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні економічна ситуація в Україні суттєво змінюється: скорочується купівельна спроможність людей, не підвищується мінімальна заробітна плата та відбуваються процеси, пов'язані зі збільшенням всіх видів економічних розрахунків та скороченням соціальних пільг. В нових соціально-економічних умовах невирішеними залишаються задачі, пов'язані з суттєвими змінами в веденні підприємницької діяльності.

Цілі та завдання статті. Цілями даної статті є визначення пріоритетів соціально-економічного

розвитку, які нещодавно свідомо вибрані українським суспільством, і пов'язані вони з прийняттям стандартів Євросоюзу. Ці стандарти є типовими. Вони викладені в договорі про асоціацію України з ЄС [3], як і з будь-якою іншою країною, яка підписує Угоду з Європейським Союзом. В зазначеній ситуації незмінними для українського народу залишаються цінності людського спілкування в бізнесі - його внутрішньому та зовнішньому середовищі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Що саме готує для нас підписання цієї угоди? Можна проаналізувати основні джерела формування та надходження грошових коштів до бюджету будь-якої країни, яка свідомо наближається до Євросоюзу і підписала зазначену угоду. Зокрема це [4]:

1. Підвищення пенсійного віку на 2 роки для чоловіків, на 3 для жінок. До цієї статті економії бюджетних коштів слід віднести ліквідацію дострокового виходу на пенсію та принципу вважати рік за два на небезпечному виробництві (підприємстві).

2. Ліквідація інституту спеціальних пенсійних виплат, що призначались вченим, державним службовцям, керівникам державних підприємств. Сюди слід віднести також обмеження пенсій пенсіонерам, що працюють, та встановлення пенсійного віку офіцерам армії – 60 років.

3. Підвищення ціни на газ для муніципальних підприємств на 50 % та вдвічі - для приватних споживачів. Щодо електроенергії, то вимоги МВФ регламентують збільшення тарифів на 40 %. При цьому дозволяється встановлення цін ЖКГ за умови їх зростання відповідно до зростання цін на газ. Вимоги щодо отримання кредиту МВФ передбачають збільшення акцизу на бензин на 60 євро.

4. Скасування пільг та підвищення податків на транспорт – до 50 %. Припинити підвищення прожиткового мінімуму та балансувати соціальний стан за рахунок цільових субсидій.

5. Зазначені вимоги надання кредиту МВФ передбачають також приватизацію всіх шахт та скасування субсидій, пов'язаних з їх діяльністю; скасування пільг для підприємств ЖКГ, транспорту тощо; скасування державної підтримки пологів, безкоштовного харчування, безкоштовних підручників.

6. Скорочення практики спрощеного оподаткування, відміна практики пільг з ПДВ в сільській місцевості; зобов'язання аптек і фармацевтів сплачувати ПДВ.

7. Відміна мораторію на підтримку землі сільськогосподарського призначення та скасування субсидій для виробників свинини та курятини.

8. Скорочення складу міністерств до 14, залишення лише одного віце - прем'єра. Скасування посади міністра Кабінету Міністрів; ліквідація 6 міністерств, підпорядкування всіх державних органів лише міністерствам, що залишаються. Податкова адміністрація, митниця, Фонд держмайна повинні увійти до складу Міністерства фінансів.

9. Обмеження надлишкової оплати праці державних осіб.

10. Нарахування по безробіттю можуть надходити лише після мінімального періоду, що становить 6 робочих місяців. Лікарняні листи оплачуються тільки з 3-го дня хвороби.

Крім вищеперерахованих правил поведінки, українське населення чекає заборона та ліквідація традиційних ринків. Вони вважаються несанкціонованими, і це означає, що ми будемо споживати продукти, які сьогодні вироблені із застосування генної інженерії, що стало нормою.

Вивчаючи проект договору про асоціацію України з ЄС, ми усвідомлюємо, що стратегічне планування нашого економічного розвитку буде проходити саме за вже встановленими документами, правилами [4], в яких Україна, як і будь-яка інша подібна країна, не має право будь-що змінювати. Основною підставою для цієї неможливості є підпис Прем'єр-міністра під зазначеним документом.

Глава 17 Угоди присвячена питанням сільського господарства. Вона має лише 4 статті, проте додаток до неї (XXXVI) перераховує 58 нормативних актів, що регулюють виробництво та просування сільськогосподарської продукції. Зокрема, це директиви, що визначають сорти яєць, домашніх птахів тощо. В супермаркетах ми будемо купувати «пластмасові» помідори, огірки, що є звичайними продуктами з ГМО для більшості європейців сьогодні, а відшукати звичайний штамп про відсутність останніх стане неможливим. Сьогодні ми говоримо лише про реалії, пов'язані з українським вибором та пропозиціями єврокомісії, що мають силу закону. Названий закон визначає співіснування генномодифікованих зернових культур зі звичайними, натуральними, сільськогосподарськими.

Цікавим є також питання, пов'язані з просуванням по службовій дробині та кар'єрним ростом. Після підписання договору з ЄС в Україні буде суттєво скорочена вітчизняна промисловість. Влаштуватися на легальну роботу, навіть простим робочим, буде дуже складно. Що стосується влаштування на роботу в Євросоюзі, то визначені певні вимоги щодо різновидів занять, починаючи з членства в національних асоціаціях, продовжуючи з'ясуванням наявності нерухомотості, що належить фізичній особі тощо. Отримати роботу в Європі дуже складно, а статус безробітних – ще складніше. Офіційна цифра безробітних в ЄС склала 25 млн. Зазначена ніша працевлаштування в європейському економічному середовищі для українців закрита: це стосується, як «чорної» роботи, так і роботи для людей з висококваліфікованими інтелектуальними професіями [4].

Безвізовий режим в'їзду в європейські країни для українців не розглядається зовсім – візи відмінювати не планується. Стосовно підписаної вимоги з асоціацією для України залишається остання позиція в рейтингу економік країн, що розвиваються. Щодо експорту енергетичних товарів для українського споживача - планується підвищення ціни.

Складнощі для розвитку українського бізнесу пов'язані також із існуванням підзаконних актів, які

фактично стають законом на території України відповідно з підписаною вищезазначеною угодою. Серед них є директива щодо структури вимог дизайну: українська цегла, наприклад, вартістю 1 грн не відповідає європейським нормам еко-дизайну. Останнє означає, що будівництво звичайного будинку для родини можливе лише за використанням імпортованої цегли вартістю 5 євро. Аналогічні вимоги до каналізаційних витрат, енергозабезпечення тощо. Внаслідок вищезазначеного, вартість звичайного будинку для середнього українця дорівнюватиме вартості середньовічного замку.

Мандрувати на далекі та близькі відстані залізницею для українського громадянина стає також неможливим. Директива щодо розвитку залізниці передбачає ліквідацію державного статусу укрзалізниці та стрімке підвищення тарифів у зв'язку з припиненням дотацій. Крім того, існує директива щодо відповідності залізничних систем в межах співтовариства. Ширина залізниці в Україні і в Європі не співпадають (1520 мм і 1435 мм, відповідно). Довжина залізниці в Україні загалом складає більше ніж 30 тис. км. Парк вагонів української залізниці налічує 139, 5 тис. вагонів; 6, 1 тис. тепловозів, електровозів та дизель-поїздів, які мають більше, ніж одноколісну пару. Для її заміни необхідні великі кошти. Що стосується юридичної та економічної незалежності, Україна гарантує, що приведе своє законодавство до відповідності з підзаконними актами ЄС. Крім того, кожний документ прийнятий Єврокомісією, Радою Європи, повинен бути адаптований до національного господарства як закон [4].

Найбільш складним і неприйнятним для традиційного українського менталітету стає прийняття антисімейних євротехнологій. Зокрема, це легалізація одностатевих шлюбів, обов'язкове проведення гей-парадів, введення ювенальної юстиції. Остання спрямована на вилучення дітей з сімей, які вважаються ненадійними, і передача їх замовникам – в родини гомосексуалістів, виробникам порнографії тощо.

Від таких страшних перспектив для нашого суспільства, які є свідомо обраними, хочеться звернутись до найбільш відомої в світі книги – Біблії: «Нехай кожна людина кориться вищій владі, бо немає влади, як не від Бога, і влади існуючі встановлені від Бога. Тому той, хто протиставляється владі, протиставляється Божій постанові; а ті, хто протиставляється самі візьмуть осуд на себе. Бо володарі – пострах не на добрі діла, а на злі. Хочеш не боятися влади? Роби добро, і матимеш похвалу від неї, бо володар – Божий слуга, тобі на добро. А як чиниш ти зло, то бійся, бо марно він носить меч, він бо Божий слуга, месник у гніві злочинцеві! Тому треба коритися не тільки ради страху кари, але й ради сумління. Через це ви й податки даєте, бо вони служителям Божі, саме тим завжди зайняті. Тож віддайте належне усім: кому податок – податок, кому мито – мито, кому страх – страх, кому честь – честь» [5].

Підводячи підсумки щодо сучасних соціально-економічних реалій в Україні, можемо відповісти на традиційне питання – хто винний? Всі ми, тому що звинувачувати окремих можновладців – дуже вузький підхід і від цього мало що змінюється. Будь – яка людина починає сприймати будь-яку справу, подію спочатку в думках. Для того, щоб зміни в українському суспільстві почали відбуватись, треба кожному розпочати особисто з себе. Необхідно проаналізувати, що саме ми робимо не так, що в наших думках?

Після з'ясування питання хто винний? Спробуємо знайти відповідь на питання - що робити? Як би це важко не було, слід рухатись вперед, змінюючи в першу чергу себе, враховуючи духовні основи, наприклад, ведення підприємницької діяльності, яка є основою відродження національної економіки. Як організувати та вести бізнес, враховуючи духовні основи українського суспільства? Основні правила поведінки та принципи ділової етики можуть бути такими:

1. Непоклоніння ідолам земним, таким як гроші, влада, багатство за рахунок втрати духовних принципів. При цьому ключовим є рішення, як перерахованими благами розпоряджатися? І влада може служити добру, і гроші, багатство - на користь людям [6].

2. Неприпустима людська оцінка успіхів інших людей з метою осуду. Ми не знаємо всієї глибини їх досягнень, досягнень членів їх роду, їх молитовного служіння Господу, їхніх добрих справ [7].

3. Шанування дня суботнього (сьогодні - неділі) є важливим у встановленні певного ритму між роботою і відпочинком. Це пов'язано з розумінням вихідного дня, який треба присвячувати Богу, добрим справам [8].

4. Шанування батьків, як духовний принцип, переноситься на сприятливе ставлення до начальства, вчителів всіх рівнів, несе в собі злагоду і запобігання конфліктам в бізнесі та суспільстві [9].

5. Наступний принцип пов'язаний з чистотою у відносинах, у тому числі і ділових. «Не чинити прилюби» - означає збереження шлюбних відносин у вінчаному шлюбі. Здавалося б - при чому тут бізнес? І тут необхідно дотримуватися чистоти, так як просування по службі нерідко відбувається без її дотримання - «через диван». Взагалі, тут мова йде про втрату міри в їжі, питті, ступеня вірності в шлюбних відносинах [10].

6. Не кради - цей принцип лежить в основі всіх взаємовідносин у бізнесі: з постачальниками, споживачами, посередниками. Це стосується і недоброякісної роботи, і затягування ділових переговорів (зловживання часом).

7. Не убий - у бізнесі цей принцип важливий у конкурентній боротьбі: стосується не тільки прямого фізичного вбивства, але й продажу недоброякісної продукції (з вичерпаним терміном придатності), морального вбивства.

8. Не свідчи неправдиво на іншого - передача брехливої інформації, використання подвійних стандартів, лицемірства, недобросовісної конкуренції. Кому приємно таке відчувати на собі?

9. Нам необхідно чинити з людьми так, як ми хочемо, щоб вони чинили з нами [11].

10. Не бажай нічого, що належить ближньому твоєму. Цей принцип стосується заздрості. Підвищені амбіції - це показник заздрості, а комплекс неповноцінності - зворотна сторона манії величності [12].

Висновки

Отже, хочеться визначити, що у людини, підприємця, бізнесмена, підприємства, яким також керує людина, завжди є право вибору – зробити так чи по-іншому. Використання вищенаведених духовних основ підприємницької діяльності під час здійснення бізнес-процесів, що відбуваються в суспільстві, може привести майбутні покоління до соціально-економічного відродження та суспільного зростання. Основні пріоритети людської поведінки лишаються незмінними. Змінюються технічні можливості, матеріальна база, законодавство, з'являються нові форми звітності, пов'язані з впровадженням комп'ютерних технологій, нової систематизації в оформленні документів, публікацій, у тому числі наукових статей, але незмінними залишаються цінності, пов'язані з людським спілкуванням, у тому числі при проведенні бізнес-операцій. А це дотримання основних заповідей, даних нам у Законі Божому, які в діловому цивілізованому світі повністю приймаються, як і приймається те, що сьогодні триває 2014 рік - від Різдва Христового.

Література

1. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/698-12>
2. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/ua-eu-association>
4. <http://nopasaran.ws/ru/2013/08/1.html> на укр. - <http://nopasaran.ws/ua/2013/08/1.html>
5. Ukrainian New Testament. The British and Foreign Bible Society Stonebill Green, Westlea, SWINDON, SN5 7 DG, p. 191
6. Веряскін В. Духовные принципы менеджмента: Конспекты лекцій / В. Веряскін. – Симферополь, 2003. – С. 25-26.
7. Сусіденко В.Т., Мороз О.М., Репетацька В.В. Впровадження міжнародного соціально-економічного досвіду в процесі духовного виховання студентської молоді: наукове видання / В.Т. Сусіденко, О.М. Мороз, В.В. Репетацька. - Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2010. - 107 с.
8. Афанасьев Е.В. Духовные основы нравственной экономики в свете православных традиций / Е.В. Афанасьев – М.: Русская православная церковь. Отдел религиозного образования и катехизации, 2003. – С. 3-16.
9. Репетацька В.В. Формування логістичного мислення на основі духовних цінностей / В.В. Репетацька // Шляхи розвитку духовності та професіоналізму за умов глобалізації прайси освітніх послуг: Матеріали IV міжнародної науково-практичної конф. 7-9 листопада 2007 р. – Вінниця: ВСЕІ університету «Україна», 2007.– С. 320-323.
10. Назаренко Н.С. Соціально-економічні аспекти розвитку підприємництва в Україні / Н.С. Назаренко // Соціальна економіка. –2012. – № 2-3. – С. 105-110.
11. Святой праведный Иоанн Кронштадский в воспоминаниях самовидцев / Сборник . – М: Отчий дом, – 1998. – С. 122-123.
12. Рейтинг самых дорогих брендов мира возглавили Coca-Cola, Apple и IBM [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://news.zn.ua/ECONOMICS/rejting_samyh_dorogih_brendov_mira_vozglavili_coca-cola,apple_i_ibm-109695.html

References

1. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/698-12>
2. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/ua-eu-association>
4. <http://nopasaran.ws/ru/2013/08/1.html> на укр. - <http://nopasaran.ws/ua/2013/08/1.html>
5. Ukrainian New Testament. The British and Foreign Bible Society Stonebill Green, Westlea, SWINDON, SN5 7 DG, p. 191
6. Verjaskyn V. Dухovные принципы менеджмента: Конспекты лекцій / V. Verjaskyn. – Symferopol, 2003. – С. 25-26.
7. Susidenko V.T., Moroz O.M., Repetacka V.V. Vprovadzennja mižnarodnoho social'no-ekonomičnoho dosvidu v procesi duhovnoho vuhovannja studentskoji molodi: Naukove vydannja / V.T. Susidenko, O.M. Moroz, V.V. Repetacka. - Vinnycja: VTEI KNTEU, 2010. - 107 s.
8. 8. Afanas'ev E.V. Dухovные основы нравственной экономики в свете православных традиций / E.V. Afanas'ev – М.: Russkaja pravoslavnaja cerkov'. Otdel relyhoznoho obrazovannja y katehizacyy, 2003. – С. 3-16.
9. Repetacka V.V. Formuvannja lohistyčnoho myslennja na osnovi duhovnyh cinnostej // Šljaxy rozvytku duhovnosti ta profesionalizmu za umov hlobalizacijy prajsy osvitnix posluh: Materialy IV mižnarodnoji naukovo-praktyčnoji konf. 7-9 lystopada 2007 r. - Vinnycja: VSEI univertsytetu «Ukrajina», 2007.- S. 320-323.
10. Nazarenko N.S. Social'no-ekonomični aspekty rozvytku pidpryjemnytva v Ukrajinі / N.S. Nazarenko // Social'na ekonomika. - 2012. - # 2-3. - S. 105-110.
11. Svjatoj pravednyj Yoann Kronštadskij v vospomynanjax samovydcv / Sbornyk . – M: Otčyj dom. – 1998. – S. 122-123.
12. Rejtynh samyh dorohyh brendov myra vozhlavlyly Sosa-Sola, Apple y IBM [Elektronnyj resurs]. – Režym dostupa: http://news.zn.ua/ECONOMICS/rejting_samyh_dorogih_brendov_mira_vozglavili_coca-cola,apple_i_ibm-109695.html

Рецензія/Peer review : 28.4.2014 р.

Надрукована/Printed : 11.6.2014 р.

Рецензент: д.е.н., проф. кафедри економіки та менеджменту ВТЕІ КНТЕУ Чорна Л. О.